

## Betri brenning gevur ekki minni dioxin!

Ókt brenning av ruski gevur økta dioxin-mongd sjálvt um optimal líkindi eru til staðar í brennivinninum. Hesi stórtíðindi ber danska blaðið »Ingenjøren« um tær seinastu kanningar í útlöndum innan ruskbrenning.

Tær treytir, ið higartil hava verið hildnar, skulu tryggja minst møgult dioxin, er 3-t-hypotesan, t.e. javnur hiti, javnar turbulensur og hósandi upphaldstíð í ovnum. Henda hypotesa byggir á ta uppfatan, at dioxineiturevni verða gjørd í sjálvum brennivinninum. Men seinastu kanningar í m.a. Vesturtýsklandi, Japan og USA visa, at dioxinið verður gjørt aftaná sjálva brenningina, t.v.s. aftaná ovnarnar, har hitin er millum 300-400° og eisini í sjálvum skorsteininum. Av hesi orsök fer tað at visa seg at vera nyttuleyst at investera í betri brennivinnar!

Tað einasta, ein kann gera fyri at minka um dioxineiturevni, er at frásortera klóreraði plastvenni sum PVC, tí hesi evni verða við íltingini gjørd um til saltsýru, og salt-

sýra virkar sum tann mest avgerandi faktorurin, tá ið tey vandamestu dioxineiturevni verða gjørd. Eisini kundi hjálpt at skipa fyri at avmarka nýtisluna av PVC í gerandisdegnum. Tungmetallum — harafturimóti — slepst ikki undan á nakran hátt við brenning.

Heilsuymyndugleikarnir í Danmark hava fingið í lag eina landsumfatandi kanning av dioxin-innihaldinum í móðurmjólk. Mjólkín frá 50 kvinnum skal kannast saman fyri at finna dioxin-innihaldið í miðal í móðurmjólk, og eisini verður mjólkín frá 10 kvinnum kannað hvør sær fyri at finna variatiónina av dioxin-innihaldinum.

Harumframt skal dioxininnihaldið í feiturevni av djórum kannast, tí her kann roknað við at meira er at finna av tí feittuppløysiliga dioxininum enn í øðrum matvørum.

Viðv. endurnýtslu skal umhvørvisráðið finna fram til ymiskar endurnýtslumøguleikar m.a. fyri pappir, plastikk, matleivdir, rusk frá vinnuliv-

inum v.m.

Við brenning slepst ikki á nakran hátt undan at spjaða tungmetallir í umhvørið, og hesi nærast — á sama hátt sum dioxineiturevni — upp ígjøgnum føðiketuna, og raka okkum sjálvi aftur. Kanningar visa, at føroyingar frammanundan hava meiri av tungmetallum í sær enn fólk aðrastaðni, og eisini tí eiga vit at vera varin á hesum øki.

Annars heldur borgaranevndin móti brennistøð á Sandvikahjalla, at brenning er ein ring loysn á rusksurninginum. Aðurnevndu kanningar siga, at ein brennistøð, ið ikki dálkar, er utopisk. Borgaranevndin mælir tí enn einaferð til, at kommunu- og landspolitikarar fara at taka hetta til eftirtektar og fremja aðrar loysnir á rusksurninginum, serliga endurnýtslu, sum heilt vist um stutta tíð verður tað einasta, ið globallt verður loyvt.

Vegna borgaranevndina ið arbeiðir móti brennistøð á Sandvikahjalla  
M. Simonsen

## Rækjukvotur og rækjuskip

Nakrar viðmerkingar til formannin í felagnum Rækjuskip. Undir yvirskriftini »Ranin og Norðstjørnan eiga ikki at fáa kvotu í Grønlandi« í Sosialinum 23. januar 1986 sigur formaðurin í felagnum Rækjuskip, Jóhan á Plögv m.a.:

»Landsstýrið ætlar at byta kvoturnar í Gørnlandi millum 11 skip istaðin fyri 9, sum felagið Rækjuskip hevði mælt til«, og formaðurin endar

við at siga: »eg meini, at hasi bæði skipini skuldu als ikki havt loyvi at komið til Grønlands, tí tað er jú alt ov lítið at byta sum er«. Sitat endað.

Fyri tað fyrsta er at siga — hattin av fyri landsstýrinum, fyri tað næsta — um Ranin og Norðstjørnan oyðileggja fyri Høgafoss, tá hann ikki koyrir figgjargliga, hvi so ikki leggja veiðina um til svartkjæft. Kanska komu hasar 40 deyðu milliónirnar til sin

rætt. Tá kundi tú stovnað felagið Svartkjæftaskip og so havt einkarrætt til at býtt kvotuna. Hasa kvotuna, sum Norðstjørnan og Ranin fáa í Grønlandi, hava nógva at siga fyri skipini, skulu tey hava nakran tjans fyri yvirliva. Eingin fer væl, um annar fer illa.

Eysturgrønlandsrækjan

## Ráfiskagrunnurin — Thomas Arabo

Í fleiri av blöðunum í seinastu viku hevur Tummás Arabo eina grein við yvirskriftini: »Fiskasolan hækkað útflutningsgjaldið og tað almenna rindar«. Hetta er eitt aftursvar til eina grein, sum stóð í »Okkara Millum« í desember um Ráfiskagrunnin við yvirskriftini: »Ráfiskagrunnurin — meinbogi fyri menning!«

Tummás Arabo sigur, at Fiskasolan hevur gjørt eina innanhýsis viðtøku um at hækka rakstrar-gjaldið við 1% og hevur harvið tikið 12 mió. kr. úr Ráfiskagrunninum, svarandi til 20% av tí upphæddini, sum Ráfiskagrunnurin hevur at ráða yvir.

Tiverri arbeiðir Tummás Arabo her við skeivum tølum. Um tað hækkaða rakstrargjaldið hevði verið galdandi fyri alt 1985, vildi hetta givið eina meirintøku uppá 7,150 mió. kr. (og ikki 12 mió.). Herfrá skal so trekkjast alíknaður skattur í 1985, sum tað almenna fær kr. 2.188.923 mió. kr. ella eina netto meirintøku uppá 4.961.077 mió. kr. (og ikki 12 mió.), harav aftur meirintøkan verður bundin í rakstrar- og íløgugrunn — sí niðanfyri.

Ein endurtøka av roknskapartølum frá 1984.

Grundgevingin fyri, at rakstrargjaldið fyri ávisar vørur er vorðið hækkað frá 2 til 3% eru:

1. at søluaktiviteturin er vorðin vaksan og fjølbroyttari og vil í framtíðini vaksa enn meira.
2. góðskueftirlitið er útbyggt og effektiviserað. Úrslitið av hesum er neyvnan nakar í iva um.
3. Mett varð, at fyri útflutningin í 1985 vildi henda øking geva eina meirintøku uppá 8 mió. kr. Eisini varð met, at við tað, at Fiskasolan var sett í skatt, so var ein meirintøka uppá 7 mió. kr. neyðug fyri at náa sama úrslit sum árin frammanundan.
4. Tann konsolideringspolitikkur, sum ferdur hevur verið, var man samdur um at halda áfram við. Orsøkin er, at vit aloftast hava stóran tørv á at lána pening til figgjan av serligum goymslum og skuldarum.

Tummás Arabo sigur, at Fiskasolan fær allar sínar útreiðslur dekkjaðar og tekur harafturat eitt avgjald fyri sølu eins og flakavirkini fáa allar sínar

útreiðslur dekkjaðar. Hetta er misvisandi ella betur beinleiðis ósatt.

Í reglugerðini fyri Ráfiskagrunnin frá 15. mai 1975 verður nágreiniliga gjørt upp, hvørjar útreiðslur ið flakavirkini og/ella Fiskasolan skulu hava dekkjaðar.

Hesari reglugerð eiga hvørki flakavirkini ella Fiskasolan nakran lut í. Henda reglugerð verður fylgd við prisútrokning av Ráfiskagrunninum. Harumframt hevur Fiskasolan rakstrarútreiðslur umframt útreiðslur til renting av tiltaksgrunni og eignum grunnum. Hetta sæst av roknskapinum, sum verður kunn-gjörður á hvørjum ári. Í 1984 var eitt »rakstrar-yvirskað« uppá 19.491.919,-, sí lýsingar í blöðunum í byrjanini av mai mánaði 1985. Hetta »yvirskot« saman við flytingum frá árinum frammanundan, sum var 3.806.805, bleiv nýtt soleiðis:

|                                          |            |
|------------------------------------------|------------|
| renting av tiltaksgrunni og skuldbinding | 10.710.817 |
| (góðskrivad limunum beinleiðis)          |            |
| renting av eignum grunnum                | 8.478.277  |
| lagt í íløgugrunn og rakstrargrunn       | 3.384.400  |
| avsett til skatt                         | 2.188.923  |
| flutt til næsta ár                       | -1.463.693 |
| íalt                                     | 23.298.724 |

Í útrokningunum hjá Ráfiskagrunninum, sum talan er um, fáa flakavirkini tillutað ávíst skiftisavlop í

kr/kg, men tað er her ikki tikið hædd fyri nakrari risiko viðvíkjandi møgulum reklamatiónum, møgulum útreiðslum til vørmenning, nýløgur, rationalisering o.s.fr., tvørturímóti, vandin fyri tapi veksur, tá prisirnir vaksa. Rakstrarúrslitið hjá flakavirkjunum er har eftir og tað hava vist tey flestu eina hómang av og í vissum forum hevur tað sviðið so fast, at líkilin hevur verið settur í hurðina.

Tað er áhugavert í greinini hjá Tummás Arabo at lesa um ta internu puljuskipanina, sum Fiskasolan hevur. Tað er torført at skilja, hvat Tummás Arabo meinar við, tá hann metir, at »skipanin kundi óivað verið brúkt til at marknaðarført og royndarkoyrt góðskaðar vørur o.s.fr.«

Hugsanin er væl ikki her tann, at okkara puljuskipan og Ráfiskagrunnurin kundu verið sligin saman? Hetta var satt at siga framarliga í orðaskiftinum í 1975, tá Ráfiskagrunnurin bleiv til, men hesum setti Fiskasolan seg av opinlysum orðum um polití.

Tær politisku hugsjónirnar í greinini annars skal eg ikki nema við, men bert gera vart við, at Føroya Fiskasola hevur síðan byrjan í 1948 havt sum aðalstevnumið at klára seg sjálva, bæði í ein og annan hátt, eisini figgjargliga, og tað hevur eydnast higartil.

Birgir Danielsen



## Hvalbiar Sóknar Javnaðarfelag

Ársaðalfundur verður í gamla skúla leygardagin 1. februar kl. 17.

NEVNDIN

## Porrablót

Íslendingafelagsins, verður 15. februar á Hotel Borg. Bílegging á tlf. 16134.

Stjórnin

MÁLING • TAPET • TEPPIR  
VINYL • FLÍSAR • PARKET



PROFA

Miðbýurin  
N. Finsensgøta 25  
Tórshavn

Tlf. 16066